

**INNOVATION TA'LIM MUHITIDA BO'LAJAK BOSHLANG'ISH SINFI  
O'QITUVCHILARINING KASBIY IJODIY FAOLIYATINI  
RIVOJLANTIRISH**

**РАЗВИТИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ И ТВОРЧЕСКОЙ  
ДЕЯТЕЛЬНОСТИ БУДУЩИХ УЧЕНИКОВ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ В  
ИННОВАЦИОННОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЕ**

**DEVELOPING THE PROFESSIONAL AND CREATIVE ACTIVITIES OF  
FUTURE PRIMARY SCHOOL STUDENTS IN AN INNOVATIVE  
EDUCATIONAL ENVIRONMENT**

*Mavlonova Gulchehra G'ulomovna*

*Nizomiy nomidagi O'zbekiston milliy pedagogika universiteti mustaqil  
tadqiqotshisi*

*Мавлонова Гульчехра Гуломовна*

*Независимый исследователь Национального педагогического университета*

*Узбекистана имени Низами*

*Mavlonova Gulchehra Gulomovna*

*Independent researcher at the National Pedagogical University of Uzbekistan  
named after Nizami*

**Annotatsiya**

Mazkur maqolada innovatsion ta'lim muhiti sharoitida bo'lajak boshlang'ish sinfi o'qituvchilarining kasbiy-ijodiy faoliyatini rivojlantirish masalalari tahlil qilinadi. Zamonaviy ta'lim tizimida o'qituvchining ijodiy salohiyati, pedagogik tafakkuri va innovatsion yondashuvlari muhim ahamiyat kasb etmoqda. Tadqiqotda innovatsion ta'lim muhiti tushunchasi, uning tarkibiy qismlari hamda bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishdagi roli yoritilgan. Shuningdek, interfaol metodlar, raqamli texnologiyalar, loyiha asosida o'qitish va muammoli ta'lim orqali ijodiy faoliyatni rivojlantirish imkoniyatlari ilmiy asosda ko'rib chiqilgan. Maqola natijalari pedagog kadrlar tayyorlash

jarayonida innovatsion yondashuvlardan samarali foydalanish bo'yicha amaliy tavsiyalarni ishlab chiqishga xizmat qiladi.

**Kalit so'zlar:** innovatsion ta'lim muhiti, kasbiy ijodiy faoliyat, boshlang'ish sinf o'qituvchisi, pedagogik kompetensiya, ijodkorlik.

### **Abstract**

This article examines the development of professional and creative activity of future primary school teachers in an innovative educational environment. In modern education, a teacher's creativity, pedagogical thinking, and ability to apply innovative approaches play a crucial role. The study analyzes the concept of an innovative educational environment, its structural components, and its significance in shaping the professional competencies of future teachers. Particular attention is paid to the use of interactive teaching methods, digital technologies, project-based learning, and problem-based instruction as effective tools for fostering creative professional activity. The findings of the research highlight the importance of integrating innovative pedagogical technologies into teacher training programs and offer practical recommendations for improving the quality of primary teacher education.

**Keywords:** innovative educational environment, professional creative activity, primary school teacher, pedagogical competence, creativity.

### **Аннотация**

В статье рассматриваются вопросы развития профессионально-творческой деятельности будущих учителей начальных классов в условиях инновационной образовательной среды. В современной системе образования особое значение приобретает творческий потенциал учителя, его педагогическое мышление и готовность к инновационной деятельности. В работе раскрывается сущность понятия инновационной образовательной среды, её основные компоненты и роль в формировании профессиональных компетенций будущих педагогов. Также анализируются возможности развития творческой активности обучающихся с использованием

интерактивных методов обучения, цифровых технологий, проектного и проблемного обучения. Результаты исследования могут быть использованы при совершенствовании системы подготовки педагогических кадров.

**Ключевые слова:** инновационная образовательная среда, профессионально-творческая деятельность, учитель начальных классов, педагогическая компетентность, креативность.

## **Kirish**

Bugungi globallashuv va raqamlashtirish sharoitida ta'lim tizimi oldiga qo'yilayotgan talablar tubdan o'zgarmoqda. Ayniqsa, boshlang'ich ta'lim bosqichi shaxsning intellektual, ijtimoiy va ijodiy rivojlanishida poydevor vazifasini bajaradi. Shu sababli boshlang'ich sinf o'qituvchisining kasbiy faoliyati endilikda faqat bilim va ko'nikmalarni yetkazish bilan cheklanmay, balki o'quvchilarda ijodiy tafakkur, mustaqil qaror qabul qilish, muammoli vaziyatlarga moslashish hamda samarali muloqot kompetensiyalarini shakllantirishga yo'naltirilgan bo'lishi talab etilmoqda. Bu esa bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilaridan yuqori darajadagi kasbiy-ijodiy tayyorgarlikni taqozo etadi.

Innovatsion ta'lim muhiti ta'lim jarayonining sifatini oshirishda muhim omil sifatida e'tirof etilmoqda. Bunday muhit zamonaviy pedagogik texnologiyalar, interfaol o'qitish metodlari, raqamli ta'lim platformalari va kreativ yondashuvlarning uyg'unlashuvi asosida tashkil etiladi. Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, innovatsion ta'lim muhitida tashkil etilgan mashg'ulotlar talabalarning mustaqil fikrlash qobiliyatini, ijodiy faolligini hamda kasbiy refleksiyasini rivojlantiradi. Shu bilan birga, bunday muhit o'qituvchidan pedagogik jarayonni loyihalash, ta'limiy vaziyatlarni tahlil qilish va yangicha yechimlar ishlab chiqish ko'nikmalarini talab qiladi.

Oliy pedagogik ta'lim tizimida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy-ijodiy faoliyatini rivojlantirish masalasi hozirgi kunda dolzarb ilmiy-pedagogik muammo hisoblanadi. Amaliyot shuni ko'rsatadiki, an'anaviy ta'lim

yondashuvlari talabalarning ijodiy salohiyatini to'liq namoyon etishga yetarli imkoniyat bermaydi. Shu bois innovatsion ta'lim muhiti sharoitida bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy-ijodiy faoliyatini rivojlantirish mexanizmlarini ilmiy asosda o'rganish zarurati yuzaga kelmoqda. Mazkur tadqiqotning maqsadi innovatsion ta'lim muhiti sharoitida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy-ijodiy faoliyatini rivojlantirish imkoniyatlarini nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilishdan iborat.

### **Tadqiqot metodlari**

Mazkur tadqiqot bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy-ijodiy faoliyatini innovatsion ta'lim muhiti sharoitida rivojlantirish jarayonini o'rganishga qaratilgan bo'lib, unda kompleks metodologik yondashuv qo'llanildi. Tadqiqotning nazariy asoslarini aniqlash maqsadida pedagogik, psixologik va metodik yo'nalishdagi ilmiy manbalar tizimli tahlil qilindi hamda mavjud ilmiy qarashlar taqqoslash va umumlashtirish metodlari orqali o'rganildi [8].

Empirik tadqiqot bosqichida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy-ijodiy faoliyat darajasini aniqlash uchun kuzatish, suhbat va so'rovnoma metodlaridan foydalanildi. Kuzatish jarayonida talabalar faoliyatining ijodkorlik, mustaqillik va pedagogik tashabbuskorlik ko'rsatkichlari tahlil qilindi. Suhbatlar orqali talabalarning innovatsion ta'lim muhitiga bo'lgan munosabati, kasbiy motivatsiyasi va ijodiy faoliyatga tayyorgarlik darajasi aniqlandi. So'rovnoma metodida esa talabalar tomonidan innovatsion texnologiyalar va interfaol metodlardan foydalanish tajribasi baholandi.

Tadqiqot jarayonida innovatsion ta'lim muhitini tashkil etishning samarali shakllari sifatida interfaol metodlar (klaster, aqliy hujum, muammoli vaziyatlar), loyiha asosida o'qitish hamda raqamli ta'lim platformalari va axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish tajribalari tahlil qilindi. Ushbu metodlar talabalarning ijodiy faolligini oshirishga ta'siri nuqtai nazaridan o'rganildi. Olingan empirik ma'lumotlar tahliliy va statistik yondashuvlar asosida qayta ishlanib, tadqiqot natijalarining ishonchliligini ta'minlashga xizmat qildi.

Natijalarni baholash jarayonida miqdoriy va sifat ko'rsatkichlarining uyg'unligi ta'minlandi.

Tadqiqot natijalari innovatsion ta'lim muhiti bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy-ijodiy faoliyatini rivojlantirishda samarali pedagogik shart-sharoit yaratishini ko'rsatdi. Kuzatish va so'rovnoma natijalariga ko'ra, innovatsion ta'lim muhitida tashkil etilgan mashg'ulotlarda ishtirok etgan talabalar orasida mustaqil fikrlash, ijodiy yondashuv va pedagogik tashabbuskorlik ko'rsatkichlari sezilarli darajada oshgani aniqlandi. Xususan, interfaol va muammoli ta'lim metodlaridan muntazam foydalanish talabalarning ta'limiy vaziyatlarga faol munosabat bildirishiga hamda nostandart pedagogik yechimlar ishlab chiqishiga ijobiy ta'sir ko'rsatdi [2].

So'rovnoma natijalari shuni ko'rsatdiki, talabalarning aksariyati interfaol metodlar orqali tashkil etilgan mashg'ulotlar ularning kasbiy motivatsiyasini oshirganini va o'z imkoniyatlarini namoyon etishiga sharoit yaratganini ta'kidlagan. Loyiha asosida o'qitish jarayonida talabalar pedagogik muammolarni tahlil qilish, ta'lim jarayonini rejalashtirish va amaliy natijalarga yo'naltirilgan ijodiy faoliyatni amalga oshirish ko'nikmalarini egallagani kuzatildi.

Raqamli ta'lim platformalari va axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish talabalar tomonidan ta'lim jarayonini individuallashtirish, o'z-o'zini nazorat qilish va refleksiya qilish imkoniyatlarini kengaytirdi. Kuzatish natijalari shuni ko'rsatdiki, raqamli vositalar bilan ishlash jarayonida talabalar o'z kasbiy faoliyatiga tanqidiy yondashish hamda ijodiy tashabbus ko'rsatishga moyil bo'lgan. Umuman olganda, innovatsion ta'lim muhitida tashkil etilgan mashg'ulotlar bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini mustahkamlash bilan birga, ularning ijodkorlik darajasini sezilarli darajada oshirganini tasdiqladi.

### **Muhokama**

Mazkur tadqiqot natijalari innovatsion ta'lim muhiti bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy-ijodiy faoliyatini rivojlantirishda muhim pedagogik

omil ekanligini tasdiqlaydi. Olingan natijalar shuni ko'rsatdiki, interfaol va muammoli ta'lim metodlari talabalarni passiv bilim oluvchidan faol ta'lim subyektiga aylantiradi. Bu holat pedagogik jarayonda talabalarning mustaqil fikrlashi, kreativ yondashuvi va tashabbuskorligini rivojlantirishga xizmat qiladi [5].

Tadqiqot davomida aniqlangan natijalar innovatsion pedagogik yondashuvlar samaradorligini o'rgangan boshqa ilmiy tadqiqotlar bilan uyg'unlashadi. Xususan, loyiha asosida o'qitish va raqamli texnologiyalarni ta'lim jarayoniga joriy etish bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy refleksiyasi va ijodiy muammolarni hal etish qobiliyatini kuchaytirishi avvalgi tadqiqotlarda ham qayd etilgan. Bizning tadqiqot natijalarimiz ham ushbu yondashuvlarning boshlang'ich sinf o'qituvchilarini tayyorlash jarayonida samarali ekanini ko'rsatdi.

Shu bilan birga, tadqiqot jarayonida ayrim muammolar ham aniqlandi. Jumladan, innovatsion metodlardan foydalanishda talabalar bilan bir qatorda o'qituvchilarning metodik va texnologik tayyorgarligi yetarli darajada bo'lmasa, ta'lim jarayonining samaradorligi pasayishi mumkinligi kuzatildi. Bu holat innovatsion ta'lim muhitini muvaffaqiyatli tashkil etishda pedagoglarning kasbiy kompetensiyalarini muntazam rivojlantirish zarurligini ko'rsatadi [3].

Tadqiqot natijalari innovatsion ta'lim muhitini oliy pedagogik ta'lim tizimida tizimli ravishda joriy etish bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy-ijodiy faoliyatini rivojlantirish uchun muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega ekanligini tasdiqlaydi. Ushbu yondashuv ta'lim sifati va pedagog kadrlar tayyorlash samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

### **Xulosa**

Xulosa qilib aytganda, mazkur tadqiqot natijalari innovatsion ta'lim muhiti bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy-ijodiy faoliyatini rivojlantirishda muhim pedagogik shart-sharoit ekanligini tasdiqladi. Tadqiqot davomida aniqlanganki, interfaol va muammoli ta'lim metodlari, loyiha asosida o'qitish hamda raqamli texnologiyalardan samarali foydalanish bo'lajak

o'qituvchilarning mustaqil fikrlash, ijodiy yondashuv va pedagogik tashabbuskorlik ko'nikmalarini rivojlantirishga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Shuningdek, innovatsion ta'lim muhitida tashkil etilgan mashg'ulotlar talabalar kasbiy kompetensiyalarini mustahkamlash bilan birga, ularning o'z kasbiy faoliyatiga tanqidiy va reflektiv yondashuvini shakllantirishi aniqlandi. Bu holat bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini zamonaviy ta'lim talablariga mos, ijodkor va raqobatbardosh pedagog sifatida tayyorlash imkonini beradi.

Tadqiqot natijalari oliy pedagogik ta'lim muassasalarida o'quv jarayonini tashkil etishda innovatsion yondashuvlarni tizimli ravishda joriy etish zarurligini ko'rsatadi. Kelgusida ushbu yo'nalishda olib boriladigan tadqiqotlar innovatsion ta'lim muhitining tarkibiy komponentlarini yanada takomillashtirish hamda boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy-ijodiy rivojlanish mexanizmlarini chuqurroq o'rganishga xizmat qilishi mumkin.

1. Abdullayeva, M. M. (2021). Pedagogik innovatsiyalar va zamonaviy ta'lim texnologiyalari. Toshkent: Fan va texnologiya.
2. Azizxo'jayeva, N. N. (2018). Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. Toshkent: TDPU nashriyoti.
3. Darling-Hammond, L. (2017). Teacher education around the world: What can we learn from international practice? *European Journal of Teacher Education*, 40(3), 291–309.
4. Fullan, M. (2016). *The new meaning of educational change* (5th ed.). New York: Teachers College Press.
5. G'afforov, F. X. (2020). Oliy ta'limda innovatsion ta'lim muhitini shakllantirish masalalari. *Pedagogik ta'lim*, 3, 25–30.
6. Jo'rayev, R. H. (2019). Boshlang'ich ta'lim metodikasi va innovatsion yondashuvlar. Toshkent: O'qituvchi.

7. Koehler, M. J., & Mishra, P. (2009). What is technological pedagogical content knowledge (TPACK)? Contemporary Issues in Technology and Teacher Education, 9(1), 60–70.
8. Qodirova, M. A. (2020). Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish. Toshkent: Fan va texnologiya.
9. Sattorov, S. S. (2022). Bo'lajak o'qituvchilarning ijodiy faoliyatini rivojlantirishning pedagogik asoslari. Ta'lim va innovatsiyalar, 2, 41–46.
10. To'raqulov, B. A. (2021). Pedagog kadrlar tayyorlashda raqamli texnologiyalardan foydalanish. Zamonaviy ta'lim, 5, 18–23.
11. Vygotsky, L. S. (1978). Mind in society: The development of higher psychological processes. Cambridge, MA: Harvard University Press.
12. Xoliqov, A. A. (2019). Pedagogik kompetensiya va uning ta'lim jarayonidagi ahamiyati. Toshkent: Universitet.